

núm.

17

Sant Cebrià
de

Butlletí del
Centre d'Estudis
Sant Cebrià

Abril 2005

"Vall-alta"

Buscant l'aigua

**Josep Pla Missé bon
coneixedor de la terra,
que durant més de
cinquanta anys es va
dedicar a buscar aigua.**

Buscant l'aigua

Josep Pla Missé era un maduixaire de Sant Cebrià, bon coneixedor de la terra, que durant més de cinquanta anys es va dedicar a buscar aigua. Al llarg de la seva vida va localitzar centenars de corrents subterranis a la comarca de l'Alt Maresme

Per Josep i Rosa M^a de Ca l'Estrany

Aquest article l'he realitzat a partir d'una entrevista a **Josep Pla Missé**, l'oncle de **ca l'Estrany**, l'any 1990, que va ser publicada al diari *Avui* el dia 6 de maig. Tots sabem que a Sant Cebrià hi ha hagut molt saurins: en **Joanet de Cal Rajoler**, en **Ramon Jubanteny**, en **Pepito de Can Plana**... L'oncle **Josep** era un maduixaire de **Sant Cebrià**, bon coneixedor de la terra, que durant més de cinquanta anys es va dedicar a buscar aigua. Al llarg de la seva vida va localitzar centenars de corrents subterranis a la comarca de l'**Alt Maresme**, principalment. De petit, acompanyava el meu oncle en moltes ocasions; per aquesta raó vaig ser col·laborador en la redacció de l'article abans esmentat, en qualitat de testimoni directe i bon coneixedor de la tècnica, donat que ell tenia en mi i els altres nebots uns bons ajudants.

Tota la vida ha calgut buscar aigua per regar: es van fer mines i pous. Però, com que el cultiu de la maduixa demanava més aigua, s'havien d'obrir més pous. Així es va popularitzar la figura, ja existent, del buscador d'aigua o saurí. Només amb l'ajuda d'una branca de magraner o un senzill pèndol, els saurins descobrien les aigües subterrànies. Malgrat els avenços de la ciència, a l'hora de fer un pou els pagesos confien més en les indicacions d'un saurí que no pas en el tècnic de l'empresa de perforacions. Per a un profà sembla impossible que d'aquesta manera es pugui trobar aigua subterrània, però els resultats de les prospeccions són evidents, i en alguns casos espectaculars. **"En nou o deu anys -assegura Josep Missé- vaig trobar uns dos-cents pous, i de fracassos**

totals, sense ni una gota d'aigua, només n'he tingut dos, un al Vallès i l'altre a Calella". Aquesta pràctica, tot i ser tan antiga continua, doncs, essent útil a l'hora de trobar corrents d'aigua.

De fet, no hi ha cap mètode de localització d'aigües subterrànies fiable al 100%. Les empreses del sector calculen que el seu percentatge d'èxits és més gran que el dels **saurins**, encara que el cost és molt més elevat. Els **saurins** assenyalen que és difícil establir percentatges d'encerts i d'errors, perquè aquests últims no s'acostumen a divulgar, i els encerts poden ser molt relatius: és molt diferent foradar i trobar un corrent minso d'aigua, que localitzar un pou que doni un cabal de 3000 l/h.

Al procediment tradicional de detecció d'aigües subterrànies cada saurí introdueix petites variacions, basades en l'experiència personal obtinguda amb els anys de pràctica. L'oncle **Josep** detectava l'aigua subterrània passant pel terreny on pensava troba-la, amb el rellotge de butxaca agafat de l'extrem de la cadena a manera de pèndol. **"La línia d'aigua, explicava, passa per llocs molt concrets. Quan hi passo per sobre, el rellotge oscil·la en la direcció de l'aigua i, com més de pressa es mou, més aigua hi ha"**. En d'altres ocasions, utilitzava una branca en substitució del rellotge: **"La branca s'aixeca amb més força, quan més aigua hi ha"**. La fusta triada havia de ser flexible -vímet, magraner, avellaner o alguna altra de les mateixes característiques-, d'un metre de llargada, i havia de subjectar-la vinculada entre les dues mans, fent la

forma de la lletra U. Quan passava per sobre el corrent amagat, la branca es doblegava cap amunt -tant el moviment del pèndol com el de la branca són espectaculars quan es detecta l'aigua-. La profunditat a la qual calia foradar la calculava amb l'ajuda de monedes de coure (altres saurins ho feien donant cops de taló a terra). El rellotge oscil·lava amb intensitat sobre l'indret on hi havia l'aquífer. Es col·locaven les monedes de coure a terra, i l'oscil·lació anava minvant fins que s'aturava del tot. En funció del nombre de monedes que havia calgut posar per fer aturar el pèndol, sabia la profunditat del corrent d'aigua: una moneda de 10 cèntims, encunyada el 1870, indicava 10m de profunditat, una de 5 cèntims equivalia a 5m, i així successivament.

Segons els **saurins**, és més fàcil endevinar el lloc exacte i la profunditat que no pas el cabal que hi ha. "Si a sota terra hi ha un determinat tipus de mineral, el rellotge enganya. Quan comences a trobar capes de carbur o de cagaferro, vol dir que el cabal serà més petit que el que marcava." La majoria de pous localitzats amb la tècnica del saurins tenen un cabal de 600 a 3000 l/h.

Aquest fenomen, que tècnicament s'anomena radioestèsia, també ha estat utilitzat per detectar vetes metàl·liques, trobar objectes perduts, o curar malalties. Però la recerca d'aigua subterrània és l'aspecte més conegut. La radioestèsia és una percepció extrasensorial, com un sisè sentit. No existeix una hipòtesi científica que l'expliqui, és un mitjà de coneixement en el qual intervé la intuïció.

El **saurí** és el receptor de les ones magnètiques que emet l'aigua subterrània i ell que capta amb l'antena de la vareta o el pèndol.

Actualment les aigües subterrànies continuen buscant-se amb l'ajuda d'un saurí. **Josep Pla Missé** creia que aquest mètode és tan fiable com un estudi geològic, i afegia: "**Ara bé, qui em digui que no n'ha fallat mai cap, és un mentider**".

Les varetes màgiques

La forma de les varetes no ha experimentat grans canvis al llarg dels segles de pràctica de radioestèsia. El que sí ha variat és el material de què estan fetes. A l'Edat Mitjana les varetes eren de fusta i algunes de metall. Posteriorment es van fabricar amb les elàstiques barbes de balena –les mateixes que utilitzen per fer les barnilles de les cotilles– i actualment són de material flexible o de plàstic, de diferents colors. Els **saurins** catalans, però, prefereixen la clàssica vareta feta amb branques d'avellaner o de magraner.

Sempre hi ha hagut radioestesistes que modifiquen les varetes o hi afegeixen accessoris. El 1630, el baró de **Beausoleil** utilitzava set varetes diferents amb un símbol astrològic a la punta: la vareta amb el símbol del sol serví per detectar vetes d'or; amb el de saturn, per detectar plom; amb el de la lluna, per descobrir plata, etc. Les varetes de fusta han estat sempre les més utilitzades. Les fetes amb barbes de balenes les va fer servir per primer cop el **comte de Tristan** l'any 1820.

A la **Bíblia**, podem trobar al·lusions a la màgia de les varetes i als bastons que

estudiosos d'aquest fenomen relacionen amb la radioestèsia. El profeta **Osees** diu: "**El meu poble consulta el seu arbre i la seva vara li dóna informació**" (*Os, 4, 12*); i **Moisés** va fer brollar aigua de la roca d'**Horeb** amb un cop de bastó: "**Pren també a la mà un bastó... donaràs un cop a la roca i et brollarà aigua perquè el poble begui**" (*Ex, 17, 6*).

Des de la mitologia grega, totes les fades utilitzen una vareta per realitzar els seus encanteris. La vareta és l'estri que utilitza la màgica **Circe** per convertir en porcs els companys d'**Ulisses** a l'**Odissea**. El símbol de l'autoritat i la dignitat de reis, bisbes, alcaldes... és un bastó en forma de ceptre.

Pel que fa als pèndols, se n'han utilitzat de molts tipus i de diferents mides: d'esferes o cilindres suspesos d'un fil de cànem fins al rellotge de butxaca d'armilla del propi saurí. L'ús del pèndol va tornar a popularitzar-se entre els saurins a partir del segle XIX. Des d'aleshores han estat utilitzats pèndols tan sofisticats com els construïts amb anelles de ferro, daus de pirita, o cubs de sofre penjats d'un fil.

Josep Pla Missé.
l'oncle de ca l'Estrany,
amb un pèndol, l'any 1990

Curset d'Història de Catalunya

Des del passat mes d'octubre i durant 6 setmanes varem poder gaudir de la mà del professor Jordi Ferreras d'un cicle de xerrades que abastaven els tres darrers segles de la història de Catalunya.

La bona acollida d'aquesta iniciativa ha permès al CESC cobrir les despeses generades pel curs tot i mantenir un preu molt assequible. A la cloenda del curs, la valoració de les xerrades per part dels assistents fou molt positiva i el prec unànimement va ser que aquesta experiència tingués una continuïtat, direcció en la que ja estem treballant.

Finalment, volem agrair al nostre ajuntament que novament posés a la nostra disposició el confortable Casal d'Avis per la celebració de les xerrades.

Subvencions i Aportacions

Encara que les activitats externes realitzades pel CESC al 2004 són poques, el seu interès cultural les ha fet mereixedores de subvencions per part de les següents entitats:

- Ajunt. de Sant Cebrià de Vallalta
- Diputació de Barcelona
- Xarxa de Parcs Naturals
- Diputació de Barcelona
- Oficina del Patrimoni Cultural

Per una altra banda, al llarg del 2004, el CESC ha rebut aportacions econòmiques voluntàries dels següents socis i simpatitzants (per ordre alfabètic):

Agullofort S.L., Josep Mª Almuzara Birbe, Lluís Batista Carissimi-Priori, Joan Cunill Viñals, Jordi Davi Aragay, Enric Graupera Iglesias, Carme Mas Brecha, Joan Montasell Gel, Lluís Parera Cusi.

Tanmateix, la recuperació de les tradicionals garlandes de Nadal no hauria estat possible sense la col·laboració de les cases antigues del nostre poble: Ca l'Aulet, Cal Correu, Ca l'Estrany, Can Gaspart, Can Romà i Can Terrades.

A tots ells volem agrair-los el seu suport econòmic, ja que tant les quantitats grans com les petites fan possible que el CESC pugui seguir treballant per Sant Cebrià.

La Mari amb els nens i nenes que participen al taller

Sortida del taller del CESC

Un any més, els nens i nenes que participen al taller organitzat pel CESC amb el suport de l'Ajuntament han visitat el nostre local social.

En aquesta visita, els nens i nenes han pogut conèixer de primera mà l'abast dels fons del centre i la metodologia emprada per a arxivar i catalogar tota la documentació i objectes que arriben al CESC.

Maria Canabal i Filloy

Ens visita la CCEPC

El passat dia 19 de febrer el CESC va rebre la visita dels membres integrants de la junta de govern de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, organisme al que el nostre centre està adscrit. La coordinadora té com a costum celebrar la reunió de la seva junta de govern a les seus dels diferents centres d'estudis que la formen, fomentant d'aquesta manera les relacions i l'intercanvi d'idees entre entitats que comparteixen objectius.

El treball dut a terme des del CESC va causar molt bona impressió i va rebre moltes felicitacions que volem traslladar-vos, doncs és el vostre suport el que ha fet possible arribar on som.

CCEPC. Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana

CESC
Centre
d'Estudis
Sant Cebrià

Av. Maresme, 8, 3r B
08396 SANT CEBRIÀ DE VALLALTA

Edita: **CESC**
Centre d'Estudis
Sant Cebrià

Col·laboradors:
Mercè Salazar Fliquet
Lluís Parera Cusi
Maria Canabal Filloy

Maquetació
Rut Vidal

AMB EL SUPORT DE:

Ajuntament
de Sant Cebrià

Parc Natural del
Montnegre i el Corredor

Patronat
Flor de Maig
Associacionisme
i Participació Ciutadana